

NÉPÜNK

MEGJEJENÉSI ÉS KIADÓHIVATALI
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei.
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80.
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-180.

Az érem másik oldala

Ne higgye senki, hogy a mi cikkeink, amelyek a zsidó ifjuság kommunista borítékai ellen íródtak, a problémát szűklátókörűen látja csak meg. Beibőlünk nem a „kapitalista-bérenc” lepéncelt, vagy lekötözött tolla beszélt. Mi nem tartozunk senkinek számadással, csak zsidó lelkiismeretünknek. És ez a magas fórum azt sugja nekünk, hogy kötelességünk harcolni a zsidóságtól kiinduló ama destrukció ellen, amely a zsidó összességre csak bajt hozhat. És ha a zsidó lelkiismeretre hivatkozunk, akkor kötelességünk ennek jegyében hirdetni azt is, hogy egy ítélet előtt mindkét felet meg kell hallgatni. És ha a vándor zsidó ifjuságot megkérdezzük, hogy miért szállnak szembe a meglévő renddel, miért okoznak bánatot szüleiknek, miért teszik ki magukat az emberföltött szenvedéseknek; akkor a válasz körülbélül imígyen fog szólni.

A bölcsőből egyformán startolunk valamennyien. És alighogy a meglévő, vagy a hiányzó gyermekszoba küszöbét átlépjük, már látjuk, hogy a zsidó ifjuságnak olyan ellenállással kell megküzdeni, amely az ő zsidóságából fakad. Amerre nézünk a világon, mindenfelé a zsidó ifjuság élete egy rettenetes akadályverseny. Minden iskolapad egy barrikád, amelyen keresztüljutni, külön energiákat emészt fel. És azután, ha már túl jutottunk az iskola padjain, ha már a sok felvételi és egyéb vizsgák után, az idejétmúlt költők szövegére szerint, előttünk áll a „napsugaras ifjuság”, akkor látjuk, hogy ez a frázis nem nekünk szól, zsidó ifjuságunk. Hova menjünk? Vezetőink, tanítóink, szüleink, publicistáink évtizede hangoztatják, hogy át kell rétegezödni a zsidó ifjuságnak. De mindez csak üres frázis marad. Mindenki a más gyermekét akarja „átrétegezni”, (ha egyáltalán komolyan gondol rá) az övéből mégis orvost, vagy ügyvédet farag. A kereskedő meg kereskedőt nevel fiából, az iparos — amit tud. A mai fiatalság nyitott szemmel lát és érzi, látja, tudja, tapasztalja, hogy az öregek, akikre nekik fel kell nézni, nem tudnak gondoskodni arról, hogy ők az életbe elludjanak helyezkedni. Látják a tévovázást, a rettentő bizonytalanságot, úgy érzik, hogy a rendes „polgári” élet korszaka, lezárul apáik életével és előttük a sivatár semmi áll, a bizonytalanság Mont-Blanc hegye, amelyet hitellenül, erőtlenu és magárahagyottan, nem fog tudni soha megmászni. De ha egy Eszme erejének kollektív mivoltával szerez magának erőt és kollektív társakat, akkor — úgy hiszi — megbirkózik mindazzal, ami reménytelenül áll előtte.

Toldjuk meg ezt a reménytelenséget azáltal, hogy egész Európában az a tendencia nyilvánul meg, hogy sehol az állami apparátushoz nem engedik közel a zsidókat. A megye és városi hivatalok, iróasztalok zárva a zsidó ifjuság elöl. Meg a posta is, meg a vasút, meg a tanítói pálya, egyszerűen mindazon mechanizmus, mely az emberi együttélés szerény, de biztos pályáit jelenti; előttük örökre tabu marad. Oda nem léphetnek még a numerus klaususz

arányában sem. Maradnak a szabad pályák. Emitt meg ismét élet-halál harc vetíti eléjük reménytelenségét. A nagyobb üzemek, ha egyáltalán felvesznek újabb alkalmazottakat, akkor lehetőleg nem zsidót vesznek fel. Példa erre az a cluj zsidó nagyvállalat, ahol a napokban felvett 30 új tisztviselőből egyetlen egy zsidó nem lett felvéve. Tehát sem az állami, sem a magánüzemek apparátusában nem lehetnek szegényke srófok sem. A földművelés, kiképzés hiánya egy novom előttük. De hogyan is vehetnének a mai atmoszférában akár csak egy törpegazdaságot is. Marad a súlyos terhekkel küzdő kereskedői pálya, amihez tüke kell, — ami nincs nekik — és egy-egy szerény ipari megélhetés, ahol a korábban beérkezettek természetes beállítottsága jelent súlyos konkurrenciát.

És amikor mindezt végiggondolja a zsidó ifju, akkor rettentő sivárnak és reménytelennek találja eljövendő életét. Fássultságában életével és életidejével nélkül, mihez kezdjen, mivel induljon neki az életnek? S

amikor töprengéseiben, már-már az öngyilkosságra gondol, akkor sugja jülébe valaki, hogy gyere közénk, ne csüggedj, mert egy új társadalom horizontját vetítjük e'éd. Ha azért küzdesz, akkor a te életproblémáid is megoldódnak.

Nem gondolkozik, megy vakon, hisz vakon és nem tudja, hogy ezzel még súlyosabb szenvedéseknek teszi ki magát. Nem gondol arra, hogy a zsidó ifjuságnak ez sem jelent megoldást. Hogy csak eszköznek akarják felhasználni azokat, akik stréberkedéseik ugródeszkájának tekintik az új világmegváltást. Az élet súlyos csapásaitól alaposan fejbekölöntött ifjuság nem gondolkozik eléggé és megy öntudatlanul a saját még nehezebb sorsa elé. S ekkor összeütökzik szüleiével is, összekoccan az egész társadalmi renddel és bajt és szomorúságot hoz az egész zsidóságra is. Igaza van annak a tendenciának, amely arra irányul, hogy új életlehetőséget kell biztosítani a zsidó ifjuságnak. Komoly átrétegezödni. Ezt kell megvalósítsuk, hogy ne vágják szemünkbe azt — joggal — hogy elhanyagoltuk őket.

Ez az érem másik oldala és tartozunk az igazságnak, hogy ezt is elmondjuk.

Az igazság kiderül az Arlosoroff ügyben

Az első zsidóellenes politikai gyilkosság volt az Arlosoroff elleni merénylet. Olvasóink emlékeznek rá, hogy milyen részletességgel foglalkoztunk annak idején és azóta is ezzel a monstrum bűnüggyel. A mostani fordulat azt jelenti, hogy azoknak volt igazuk, akik azt mondták és állították, hogy zsidó nem lehet gyilkosa a másikkal politikai meggyöződéséből. Arabok kellett legyenek a gyilkosok. De ma már a lényeg nem is ezen a kérdésen van. Hanem inkább azon, hogy a Histadruth egy olyan politikai tökélet igyekezett kovácsolni ebből az ügyből, amelynek tragikus következményei megmutatkoztak a prágai cionista világkongresszuson is. Kétségtelen, hogy a szocialista frakció előretörése ennek a vádnak volt köszönhető. A revizionisták nem tudtak kellőképpen védekezni és Histadruthnak volt elég ereje ahhoz, hogy végigjársza az egész játszmát. Sikerült elhárítani a világ közvéleményében, hogy Dr. Arlosoroff gyilkosai zsidók voltak. Revizionisták. Amint a palesztinai hírek mondják, Tel-Aviv zsidó szíve megmozdult és örömmámorban uszolt annak hírére, hogy nem zsidók voltak a gyilkosok. A revizionisták egész nap táncoltak örömeikben, hogy sikerült levenni a mozgalom vállaira nehezedeó vádat. A Histadruth vezetősége leeresztett orrat jár és ők még mindig nem akarnak lenni ondan arról, hogy ez a csunya politikai fegyver kiessék kezeik közül. Hiába igazolnak újabb és újabb alibit a revizionisták, akik azóta letartóztatásban vannak, még mindig gyanusítanak, dacára a bebizonyított kétségtelen tényeknek.

Dacára annak, hogy Arlosoroff maga, életének utolsó pillanataiban, életerejének utolsó maradványával nyomatékosan kijelentette, hogy: nem zsidó volt a gyilkos, Arlo-

soroff, az áldozat megőrzött annyi lélekjelenlétet és lelkiismereti tisztaságot, hogy ezt halála előtt, mint egy végrendeletet nyilvánítottassa. De követői épen az ő akarata ellenére vérvádat kovácsoltak zsidó testvéreik ellen. Az bizonyos, hogy példátlan a zsidó történelemben, hogy egyes lelkiismeretlen vezetők akasztófára juttassanak zsidókat, csak azért, hogy ezzel a maguk politikai erejét és befolyását növeljék. Ha a két arab elleni vád kétségtelenül be lesz bizonyítva, akkor a világ zsidósága egyhangulag kell majd odakiáltssa a mai executívának: eddig és nem tovább! Mondjanak le, vonuljanak vissza, mert nem méltók arra, hogy az országépltes nagy művét valóban keresztülvigyék.

Az új jisiv kezdete óta — írja Jeruzsálemi tudósítónk — nem volt olyan izgalom, mint az utóbbi napokban, mint most Jeruzsálemben és Tel-Avivban, sőt egész Palesztinában is. A közönség, a közvélemény már kimondotta a verdiktet. Már ítélte. És az ítélet így szólott: eresszék szabadon az ártatlanul gyanusítottakat. Ellenben a gyilkosok mellé ültessék a vádlottak padjára a Histadruth egész vezérkarát, akik ezt az ügyet mellékvágányra terelték és hagyták, hogy az angol rendőrség ne az igazi gyilkosok eltogatására helyezze a nyomozás súlypontját, hanem egyes politikai pártok kénye-kedvének és nem tisztákainak adja oda magát, teljes apparátusát és tekintélyét.

Csunya politikai manővert gyártottak Dr. Arlosoroff tragikus halálából és tanulság ebből csak egy lehet: a zsidóságnak őrizkedni kell attól, hogy más nemzetek irányu bűneit megszokja, mert ez nem a zsidó nép karakteréhez tartozik, az undorodik az ilyesmitől és örökké a tiszta igazságot

akarja, végül pedig a fegyverekkel és gyanúsításokkal való harcot mindörökre perhőreszkálni fogja.

Arabok ölték meg dr. Arlosoroffot!

Jaffa. Az Arlosoroff ellen elkövetett merénylet ügyében már több mint hat hónapja folyik a vizsgálat, amely semmi pozitív eredményt nem tudott mindeddig produkálni, sőt még inkább homályossá tette a bűnügyet. A napokban azonban a védelem, amelyet Horace Samuel londoni ügyvéd, Herbert Sámuel Palesztina volt főkörmányzójának fia, vezet olyan eredményt produkált, amely izgalmomba hozta az egész zsidó világot. — A jeruzsálemi rendőrség ugyanis az Arlosoroff elleni merénylet kapcsán két arabot tartóztatott le, névszerint Abdul Majis Dalhendi Bugarit és Issa Darwisch Al Kurdi, akik bevallották, hogy ők gyilkolták meg Arlosoroffot. Az első bevallotta, hogy ő volt az, aki lámpájával rávilágított Arlosoroff arcára, míg a másik merénylő lelőtte őt. Az arabok a vallomásukat kétszer is aláírták.

A jeruzsálemi rendőrség nyomozásának eredményét először Horace Samuel védő hozta nyilvánosságra, amely az egész országban nagy felzúdulást keltett. A védő követelte, hogy a rendőrség bocsássa rendelkezésére az aktákat és már a legközelebbi tárgyalásra állítsák a jaffai bíróság elé az arab merénylőket. Rice kapitány, a palesztinai rendőrség bűnügyi osztályának vezetője azonban kijelentette, hogy nem áll módjában a védő kérését teljesíteni, mert a két arab elleni vizsgálatot még titokban kell tartaniuk. Bodilly bíró is kijelentette, hogy nem kényszerítheti a rendőrséget a védelem kérésének teljesítésére. Legtöbbet, amit megtehet annyi, hogy kötelezővé teszi azon rendőrségi tisztviselők bírói kihallgatását, akik a nyomozást vezetik.

Másnap valóban megjelent a bíróság előtt Rice kapitány, aki tanuvallomásában megerősítette, hogy Abdul Majis bevallotta, hogy ő ölte meg Arlosoroffot. Elmondta, hogy Issa Darwisch még a múlt év júliusában tartóztatták le egy arab ellen elkövetett vérbosszú kapcsán, de már akkor is kombinációba hozták az Arlosoroff ellen elkövetett merénylettel. Abdul Majis beismerő vallomást tett ugyan, de vallomása egyelőre még tele van ellentmondásokkal, amelynek nem lehet hitelt adni.

Az első beismerő vallomás után ugyanis most azt mondja, hogy egy zsidó leányt akartak megtámadni a telawivi strandon, de közbelépett egy zsidó, akit ezért lelőttek. Samuel védőügyvéd ekkor újra szenzációs kijelentéssel lépett elő. Emlékeztette Rice kapitányt arra, amit személyesen mondott számára, nevezetesen, hogy Abdul Majis revolverének golyója ugyanolyan kaliberű, mint amellyel Arlosoroffot megölték. Rice kapitány ennek dacára ama véleményének adott kifejezést, hogy azt hiszi, hogy Majis vallomása teljesen hamis és az egész csak kitalált mese.

A védelem kérte Stavski, Rosenblat, Achi Meir revizionista vádlottak azonnali szabadlábra helyezését Abdul Majis vallomása alapján. Bodilly bíró azonban ezt a kérést elutasította és csak arra volt hajlandó, hogy a merénylő arabot, mint tanút idézze be a tárgyalásra, ezt is azonban a védelem által benyújtott tanúk sorrendjében.

A rendőrség egyelőre tovább folytatja a vizsgálatot és remélhető, hogy rövidesen teljes világosság derül erre a tragikus bűnügyre és kiderül a zsidó vádlottak ártatlansága.

Éhtifusz

a varsói zsidóság között

Varsó. — A lengyelországi zsidóság gazdasági felmorzsolódásának és katasztrofális méretű elszegényedésének a napokban Varsó zsidó negyedében újabb tragikus szimpotomái jelentkeztek. Éhtifusz ütött ki a zsidó szegények között, akik krónikusan éheznek a tél hidegségében alig van testükön ruha és reifenelés egészségi körülmények között laknak. Néhány nap alatt 20 éhtifusz eset fordult elő a zsidó lakosság között. Lengyelországban a háború óta nem fordult elő éhtifuszos megbetegedés.

Örök téma...

Van-e Satumaren béke, vagy nincs?

A „Népünk” állandóan azon igyekezett, az évek óta dúló harcok folyamán, hogy igyekezzék a végleges béke érdekében mindent elkövetni, hogy a tengeri kígyóvá nőtt „satumarei ügy” végre nyugvópontra jusson. Legutóbbi híradásunk nyomán magunk is úgy éreztük, hogy a rabbiszék betöltése után, béke és nyugalom fog beköszölni Erdély egyik legnagyobb hitközségének berkeibe. Azt hittük, hogy a sok energia-pocséklás, milliók elköltése után: részben a „győzelem” révén, részben a beletörődés folytán, nem lesz többé „örök téma” a satu-marei hitközség ügye.

Sajnos nem így van, mert a napokban a satu-marei hitközség legpreminensebb vezetőitől hosszabb nyilatkozatot kaptunk, azoktól, akik a hitközség legális vezetőinek tartják magukat. Többek között ez a nyilatkozat következőket mondja:

„Késébeesés és gyász ül meg a satu-marei hitközségi tagok nagyrészt. A hitközségi tagok nagyrésze nem hajlandó elhinni, hogy a carei főrabbi valóban elfogadja a satu-marei stállumot. Azt mondják ezek a hivatkozottak, hogyha Teitelbaum főrabbi jönni akart, ezt megtehetné volna akkor is, amikor legális vezetősége volt a hitközségnek. Hiszen akkor is hívták, de nem akart jönni. Miért kell most eleget tenni a hívásnak, amikor egy illegális alapon létrejött vezetőség hívta meg? A másik felmerült kérdés: ha a főrabbi lemondott, miért nem tárgyalta előbb le ezt a lemondást? Sokan úgy vélik, hogy a lemondás befejezett tény volt és a mostani machináció, csak egyes érdekcsoportoknak üzemel.”

Majd így folytatja a nyilatkozat írója:

„Világosan jellemzi a hitközségi tagok hangulatát, hogy a két héttel ezelőtt elrendelt böjltől nagyon sokan megtartották. A templomokban a régi vezetőség funkcionáriusai teljesítenek szolgálatot az imádkozások idején, mert az újonnan kinevezettek a közvélemény nem fogadta el. Az új rezsim vezetői nem mernek a templomba jönni, mert érzik a minden oldalról feléjük irányuló ellen-szenvel.”

Szemfényvesztés az, ha azt mondják, hogy nálunk minden csendes. De a közönség elke-seredése másért is érthető. Mert amit a mai „vezetőség” magára vállalt, az messiá tul-megy a közönség teherbíró képességének határán. Ime e példa erre: havi 25.000 lei fix fizetést szavaztak meg az új főrabbinak. A

Nagy pészachi akciót készít elő a libovicsi rabbi az orosz zsidóság felsegélyezésére.

Varsóban az elmúlt héten a libovicsi rabbi elnöksége alatt nagyszabású konferenciát tartottak az orosz zsidóság pészachi felsegélyezése ügyében. Az impulzust ezen akcióra első-sorban a londoni segélybizottság adta meg, amely vezértitkárával képviseltette a konferencián magát és közölte a londoni bizottság határozatát, mely szerint az angol segélybizottság anélkül, hogy korlátozná az összeget, hajlandó a lengyel zsidóság által felhozott teljes összegnek 50%-val a gyűjtéshez hozzájárulni.

A konferencián a zsidóság számottevő vezetői jelentek meg. A libovicsi rabbi sirástól fojtott hangon vázolta az oroszországi zsidók szomorú helyzetét, akik a proletár-tömegektől távol állva, a legszükségesebbet sem kapják meg az elosztó helyeken és így a szó szoros értelmében éheznek. Saját tapasztalatai alapján számolt be orosz zsidó festvérei nélkülözéseiről. A referátum késébejítő adatai mély hatást gyakoroltak a jelenlévőkre.

A varsói hitközség elnöke azonnal késznek nyilatkozott az akció támogatására és 6000 zlotttal járult hozzá hitközsége nevében a segélyalaphoz. A konferencia elhatározta, hogy a segélybizottság munkáját állandósítani fogja.

hat alrabbi mellé 2 újat neveztek ki. Az egyik az új főrabbi veje. Havi fix fizetése 10.000 lei. A főrabbi részére vásárolandó új ház meg-vételére 1 millió leit szavaztak meg.

Miből? Kérde a város zsidó közönsége. Milliókkal megterhelni az amúgy is ezernyi bajjal küzdő és a terhek alatt roskadozó zsidó közönséget. Hogyan gondolja ezt a me-velatóság? Határtalan kétségbeesés uralkodik a hitközségi tagok között. A közönség nagy része meg van győződve arról, hogy ez nem lehet végleges állapot és módot kell találni arra, hogy ennyi huzavona után végre valóban csend és nyugalom legyen ebben a városban. Különben a hitközség összeomlása elkerülhetetlen.

Eddig szól a nyilatkozat. Mi csak regisztráljuk, mert tudjuk, hogy e komoly helyről jövő aggodalom sem alaptalan és ha ezerszer is leíránk mint tényt, hogy Satumaren, minden csendes: ha az igazság nem az, akkor hiába minden. Ni cs nyugalom és ki tudja — ezek után — mikor lesz?

Lelkesen ünnepelték Glasner Akiba cluji főrabbit

Lapunk legutóbbi számában megemlé-keztünk arról, hogy Glasner Akiba cluji fő-rabbi ellen lefolytatott bírósági eljárás, egy állítólagos vesztegetési ügyben, felmentéssel végződött. Lapunk cluji tudósítója ezzel kap-csolatban arról értesít bennünket, hogy abból az alkalomból, hogy egy talmudi traktátust ki-tanult a főrabbi, szíjmot rendeztek és lelkes ünneplésben részesítették a clujak kedvelt és nagynevű atyja örökének sulyát méltóan rep-rezentáló főrabbijukat. Első szónok Ro-senzweig Emánuel volt, majd a főrabbi mon-dott egy mélyen megható beszédet arról, hogy az évek óta folyó harc, mennyire igény-bevelte lelkierejét és most a megpróbáltatá-sok után, újult erővel fog dolgozni a zsidóság nagy ügyéért. Adler Sámuel volt hitközségi elnök üdvözölte ezután a főrabbit lelkes sza-vakkal, majd Biró Andor a jelenlegi hitköz-ségi elnök emelkedett szólásra. Boldog örö-mének ad kifejezést, hogy a főrabbi megsza-badult a nyomozó pereskedéstől, amely destruálni igyekezett a főrabbit és stállumának méltóságát. De a független román bíróság ismét bebizonyította, hogy hivatása magaslatán áll. Nem hagyta befolyásoltni magát, csak a lista igazságot tartotta szem előtt és ennek jegyében győzött az igazság is. Biró elnöknek elokvenzával elmondott beszédét kitörő lelkesedéssel tapsolták meg. Utána beszélt még Fisch Eszajás, a kiflinő szónok, majd Bloxheimer és Hochmann Jakab alel-nök. A hitközség békéje érdekében végül a kiváló Boskovits József tartott lelkes pohár-köszöntőt.

— Az erdélyi központi irodák inter-venciójára kedvező elintézkést nyert a hitközségek portómentessége. București-ből jelentik: A Postai Vezérigazgatóság, mint ismeretes, még január hónap megvonta a zsidó hitközségek és rabbiságok portómentes-ségét. Az erdélyi központi irodák képviselői már helek óta járták a kultuszminisztériumot, hogy a valószínűleg tévedésen, avagy rossz-indulaton alapuló rendeletet visszavonassák. Mint most értesülünk, az Orih Központi Iroda elnökének, Wézel Albert főrabbinak és az izr. hitközségek képviselőinek sikerült elérniük a sérelmes intézkedés visszavonását. Így tehát a hitközségek, és a rabbikar továbbra is élvezni fogja a portómentesség kedvezményét.

— Lettország — a zsidók és néme-tek ellen. Riga. — A rigai egyetemi diák-ság központi tanácsa határozatot hozott, mely szerint a zsidókkal és németekkel a jövőben nem működnek együtt és megtagadnak velük minden közösséget. Az egyetemi bizottságban ezután csak lettek és oroszok vehetnek részt.

HETI GLOSSZÁK

Mikor van szombat?

Engedje meg az olvasó, hogy egy szerkesztőségi titkot áruljunk el. Hosszas vita volt a szerkesztőségben arról, hogy az alant megírandó kis „eset” a humor rovatba kerüljön-e, vagy pedig itt írjuk meg. Azt kérdezhették ezek után, hogy talán egy tradicionális alapon álló újság „humor”-t kovácsol a szombatból. Oh, dehogya! Az Ég őrizzen meg ettől bennünket. Csak egy Solem Aléchem tollára való humoreszk adódott elő Oradea, szép és lelkes városában.

Ime az eset: Hosszu évek óta az oradeai rabbinátus kiad egy ugynevezett „szombat-cédulát” amelyen pontosan megírják, hogy mikor kell a soletet állítani, mikor kezdődik a gyertyagyújtás, mikor az Istentisztelet és melyik órában és percben végződik a szombat. Minden a legnagyobb rendben volt és emellett két szegény zsidónak „existenciát” is nyújtott, mert házhoz vitték és kaptak ezekért mindenkülk egy kis összeget. A régi gettóbeli „Schulkloppen”-nek volt modern változata. De egy szép napon fejébe vette az ifjú Aguda, hogy ebből propaganda eszközt csinál és maga adja ki ezt a cédulát. Meg is jelent az első szám és mert mégis furcsa, hogy pártpropaganda eszközt találtak ebben is, az ifjú agudisták „lelkes” csoportja, a mizrachisták is gondoltak egyet és ha már úgy látták, hogy a rabbinátus kiadja kezéből a „monopol” jogot, akkor nekik is szabad egy hasonló cédulát kinyomtatni. Elmentek a rabbinátushoz és megkérdezték, hogy van-e ellene kifogása. Nincs, — hangzott a válasz és megmondották azt is, hogy kitől kaphatják meg a pontos időt, amikor a szombat „beáll” és amikor „kimegy”. Most jön a dolog csattanója. Amikor az agudisták ezt megtudták, úgy intézték a dolgot, hogy hamis időt kapjanak az „ellenfelek”. Két vagy három perc volt a differencia, de ez elég volt ahhoz, hogy a napisajtóban hirtelményi adjanak közre, hogy a mizrachisták által kiadott cédula — nem kóser. Az idő nem pontos rajta. Tehát készakarva úgy intézték, hogy „kompromitálják” az ifjú mizrachit, nem törődve azzal, hogy ezáltal zsidó házak helytelenül lesznek informálva a szombatról. A „párt”-érdeket előbbre helyezték az igazságnál. Mi következik ezután? Harc lesz ebből is, pártharc, hogy kinek, mikor kezdődjék a szombat? Más szombatja lesz az Agudának és más a Mizrachinak. És ezek után mondják még, hogy mi zsidók összejár-

tunk. Amikor még abban sem tudunk meg-egyezni, hogy mikor kezdődjék a szombat? Hát nem humoros? Ugy lehet ezen nevetni, hogy a könnyek kicsordulnak az ember szeméből...

A sirban sincs zsidóknak nyugvásuk Hitler-országban

A „Pariser Tageblatt” breszlau-i tudósítás nyomán írja a következőket: A múlt év májusában megölték az internálótáborban dr. Ecksteint, a szocialista párt vezetőjét. A Femegyilkosok, Heines mostani rendőrfőnök vezetésével oly vandál módon végezték vele, hogy az még a borzalmak országában is példátlan. A vele együtt elfogottak beszéltek, hogy dr. Ecksteinnek egyenként törték össze bordáit és kimondhatatlan kínok között kinozták halálra. Feleségét Clara Ziels Ecksteint is vandál módon ölték meg, aki szintén exponált szocialista vezetője volt a pártnak. És most jön a hír arról, hogy a sirban sem hagyják őket nyugodni. A naspokban nemzetiszocialisták kimentek sirhantjukhoz és a legkegyelenebb módon meggyalázták sirjukat. Nem elég, hogy halálra kinozták őket, ez nem elégítette ki bestialitásukat, most még a sirban sem hagyják őket nyugodni.

Vigyázat zsidók: Látogassátok a lipcsei nemzetközi minitavasárt. Bizonyára „praktikus” D. R. P. sirásó és felduló eszközök találhatók. Szabadalmazott német gyártmány. Made in Germany.

Heimlich — a német szótár szerint: Alattomos

Miért kellett ezt nekünk megírni? Mert egy ilyen nevű ur írt nyílt levelet lapunk főszerkesztőjéhez a „Szabadság”-ba. Ez az Alattomos Izidor (S. Silvanie) nevű ur rosszalja azt, hogy mi a rabbik „ellen” irunk. Ezt mi ilyen beállásban keréken tagadásba vesszük. Mi soha nem itunk rabbik ellen. Annál kevésbé tesszük ezt mi meg, mert úgy láttuk, hogy a rabbik elleni hangulatot soha mások, mint — rabbik nem csinálják. Amint a nyílt levélből kitűnik, Alattomos Izidor ur valószínűleg a „munkácsi” híve. Menjen el Alattomos ur Munkácsra és ha eddig nem tudná, kérdezze meg, hogy példának okáért milyen harcot folytattak a „belzi” ellen az ő rebbeje. Vajjon mit szól ehhez az a hívő, aki például a „belzi” re esküszik. A tekintélyrombolás, amit a csodarabbik (mert lényegében róluuk van szó) ellen elkövettek, azt — csak rabbik követték el mindenkor. Természetesen egy világi embernek, vagy egy

újságnak semmi köze ezekhez a dolgokhoz — mondja Alattomos ur. Azt elhisszük, hogy az „üzletnek” nagyon ártanak ezek a cikkek. De mi köze egy újságnak az üzlethez? A hívők seregéhez, akik szájatva bámulnak az ő rebbejükre, az övékére, a szomszéd házban már nem tekintenek oly „csodálattal”, mert más rabbira esküsznek. Kérdezzon csak meg egy wischnizit, mit tart a munkácsiról, egy kroleit, egy belziről és rájön arra, hogy mégis Einstein a legnagyobb tudós, aki azt mondta, hogy minden relatív. Még a csodarabbi népszerűsége is.

Lapunknak elég az a tudat: hogy a komoly rabbik mindenkor elismerik komoly céltudatos munkánkat. Soha nem sértettünk egyet sem, mert ezt mi is bűnnek tartjuk. De az „üzletek”, a veszekedők, a mindenbe beleszólok ellen harcolnak, mert ez nem a valláshoz tartozik, hanem a hűséghez, vagy a businesshez. Végül: ami a munkácsi „családi ügyet” illeti. Ha a nyíltlevelező ur egyszer felkeres bennünket közölni fogjuk vele informátorunk nevét, aki oly megbízható, hogy talán jobban tudja, mint a cikkíró ur maga. Végeredményben: Alattomos ur és a többi alattomosok, hozzánk írjanak ilyen belső zsidó ügyekben, s ne menjenek nem zsidó lapokhoz, mert a nem zsidó olvasót igazán nem érdekli, hogy milyen csodás rabbi — az a mitudoménkicsoda. A „heimlich” elvel szemben, mi „offen” elvet vallunk. Ez bizony, valami újdonság, ami alattomoséknak nem tetszik. Érthető is.

Mindennek a faj az oka!

A fajkérdés már sok fejlődést okozott a német nemzetiszocialistáknak, ha ezt nem is akarják nyíltan bevallani. A német fajelmélet képviselői ugyanis azt állítják, hogy a zsidók nemcsak egyszerűen egy faj, hanem egy alacsonyrendű fajt képviselnek. Minthogy azonban Németországban a kereszténység az államvallás, melynek közismerten zsidó az eredete, azon fáradoznak a horogkeresztes fejtorettikusok, hogy a keresztény vallás megteremtőjének eredetét elhomályosítsák, sőt meghamisítsák. Egy zsidó, mint a kereszténység alapítója, amely a Harmadik Birodalomban is uralkodó vallás, nem éppen kívánatos gondolat a horogkeresztesek számára. A római pápa is észrevette a náci irányú kísérletezéseit és az „Osservatore Romano” hivatalos lapjának hasábjain hangot is ad rosszalásának. A pápa hivatalos organuma többek között így ír:

„Vannak Németországban keresztények-

A halott menyasszony

A Bál-Sém csodavilágából

Messzi ultra indult a Bál-Sém, litokozatosan, tanítványainak sem szólt róla, hogy merre készült. Éjszakára egy hegyi korcsmában szállt meg, amelynek gazdája azonban nem sejtette, ki ez a mélynézésű, halkszavú vendég, akire olyan áhitatos tisztelettel néz fel kísérete. De kíváncsi volt, mint minden vendéglős és addig nem nyugodott, amíg jó szóval ki nem vette Bál Sém-ből, hogy a jövő szombat előtt egy gazdag berlini zsidó házban lakodalom lesz s a vendég eskeli össze a fiatal párt.

A vendéglős megriadva nézett vendégére. — Uram — szól. — Bocsáss meg, de azt hiszem, tréfát üzöl velem... Hiszen Berlin ide több, mint száz mérföld és ma már szerda van... Nem mondom, ha váltott lovakkal hajtasz, pihenő nélkül, tán a most jövő péntekhez egy hét múlva ott lehetsz... De így, két napra! Ez lehetetlen!

— Ne törődj vele jó, ember, — felelt mosolyogva Bál Sém. — Ismerem a lovaimat, pompás, fúrge állatok s már nem egyszer megmutatták, milyen sebesen viszik a szeke-remet.

A korcsmáros hitetlenül csóválta a fejét, de a különös ismeretlen olyan biztosnak látszott a maga dolgában, hogy kezdett mégis hitelt adni szavainak. Eszébe jutott, hogy neki is volna dolga Berlinben: megkéri a vendégét, hogy vigye el magával. Bál-Sém jó szívevel ráállott, de azért nem sieltette a kíséretét. Imádkoztak, vacsoráztak, éjjelig tanultak

s mikor egész sötét lett, Bál-Sém kiadta a parancsot az embereinek, hogy fogjanak be. Ezután felültek a szekérre, a kocsis megcseditelle ostarát s azzal elvágtattak.

A korcsmáros borzongó félelemmel ült a kocsin. Érezte, hogy a szekér süvöltve rohan az éjszakában, de nem hallott semmit, sem ember, sem állat hangját. Nagy, mélységes csönd ült a Kárpátokon, a csillagok is alig szípkasztak odafönn, az emberek hallgattak... A korcsmáros úgy érezte, mintha néha-néha a szekér a mélybe lendülne, meredek völgybe gurulva alá hanyathomlok, másszor meg, mintha lágyan, rezzenés nélkül uszna fönt, a levegőben, az éjszaka párás ködében... Egy falun, egy városban sem hajlottak keresztül... Amíg végre lassan-lassan oszlani kezdett az éjszaka sötéteje és a kocsi most már csattogva robogott végig az országúton, itt-ott egy kakas kukurékolt, kutya ugatott, világosság gyült ki a kis házakban s mikor a nap kibontakozott a hajnali felhők közül, egy nagy város tornyai, házai csillogtak meg előttük: Berlin előtt voltak.

A kárpáti falu együgyű korcsmárosa nem tudta, hogy legyen álmétkodásában. Százszor is nekifogott, megkérdezi az idegent, miféle csodával teremtett itt egy rövid éjszaka alatt, de Bál Sém mindannyiszor mosolyogva, egy kicsit gunyosan nézett rá, úgy, hogy elment a kedve a kérdezősködéstől. Berlinben voltak, annyi bizonyos, de hogy kerültek ide, ezt emberfia nem tudta megmondani.

Bál Sém itt is, a külső városrészben szállt meg. A korcsmárosnak azonban nem volt

nyugta, szaladt a városba, hogy dolgait elintézte s nagyon csodálkozott azon, hogy Bál Sém, aki egy nagy esküvőre utazott ide, csendesen lepihent. Ahogy a városba ért, látta, milyen izgatottan sugnak össze az emberek, nagy csoportokba verődnek és részvevően csóválják a fejüket, hogy micsoda szörnyűség csapás, ki hitte volna... A korcsmáros nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze tőlük, mi történt, amire aztán elmesélték neki a rettenetes tragédiát.

Itt, Berlinben, egy gazdag zsidó kereskedő házában lakodalomra készültek, de a menyasszony, aki még éjjelig boldogan készülődött az esküvőre s utána békességben lefeküdt, reggelre meghalt. Pedig fiatal, erős, egészséges teremtes volt... Az orvosok próbálták feléleszteni, de mindhiába.

A korcsmáros lélekszakadva futott a kereskedő házába. Az orvosok éppen akkor bucsuztak a kétségbeesett apától, azt mondták neki, itt már nincs segítség... A vőlegény hamuszürke arccal, kezét törölve, mint a holdkőros járt az emberek közt. Vigasztalni próbálták, de nem hallotta. A gyász, a kétségbeesés ült minden vonásán.

— Uram, — szól most az apának a korcsmáros — hallgass rám... Én az éjszaka még a Kárpátokban voltam, ottlón a kiskorcsmában... Egy ismeretlen, különös ember, akit sohasem láttam, nevét sem hallottam, hozott ide magával... Csodatevő ereje lehet, másként hogy lehetnék itt?... Talán ő segíteni tud.

Az apa megfogta a korcsmáros kezét, el

akik szívesen sikkasztanak elja Szentírásból az Ótestamentumot. Vannak azonban olyanok is, akik a kereszténység megalapítóját nem ismerik el zsidó származása miatt. Végül vannak olyanok, akik azt állítják, hogy a kereszténység megalapítója árja volt és Galileában született. Ezek az urak — úgy látszik — elfelejtik, hogy a kereszténység megalapítója nem Galileában született, ahol különböző fajok élnek, hanem Bethlehembben, Judea egyik falujában. Elfelejtik, hogy szintiszta zsidó családból származott.

A pápa tehát hivatalosan is megállapította, hogy a kereszténység alapítója ugyanazon fajhoz tartozik, amelynek 600.000 képviselője épen épen a faj nevében indított harcot a horogkereszties örület. Ezért okoz a fajmélet nemcsak a zsidóknak, de a horogkeresztieseknek is módfelett sok bajt és bánatot.

Amire nincs többé szükség a Harmadik Birodalomban

Néhány héttel ezelőtt a németországi „Antiszemitizmus ellen küzdő liga” beszüntette működését. Önmagától feloszlott. A határozat, amely a liga feloszlását megelőzte, azt állítja, hogy a szövetség azért szünteti be működését, mert feladatát befejezettek tekintik. Így tehát Németországban nincs többé antiszemitizmus... Ezt a hírt most az a tudósítás egészíti ki, hogy a német kormány, a liga vagyonát elkobozta.

A keresztény missziós társaság is beszüntette működését, amelynek célja a zsidók megtérítése volt, a megváltó keresztény hit számára. A legfelsőbb egyházi tanács rendelte ezt el és utasította a missziós társaságot, hogy működésüket mozlím területre tegyék át. Az egyházi tanács nyilván tudja mit cselekszik. Azt állítja ugyanis indokolásában, hogy a zsidók létféle „értelmetlenné” vált. Zsidó, zsidó marad — véli az egyházi tanács, de egyébként is változtak az idők és ma a megtérített zsidókat sem fogadják zöld palmaággal a Harmadik Birodalomban.

A két hír mindenesetre leleplező. Önmagában is tájékoztat a német zsidóság helyzetéről. A német zsidók létféle „értelmetlenné” vált és az antiszemitizmus ellen küzdő liga befejezettek tekintik feladatát. Mondhatják-e ezután még valaki, hogy Németországban antiszemitizmus van? ...

Tegnap török, ma görög — csak sohasem zsidó

Athéni jelentések arról számolnak be, hogy a görög szerálusban, a szaloniki zsidóság képviselőjében Sciaki zsidó szenátor egy

kisebbségi vita során kijelentette, hogy Szaloniki zsidósága nem tekint magát kisebbségnek. „Mi görögök akarunk lenni és a kormány is így kell bennünket tekintsen. Mi zsidók nem vesszük igénybe a kisebbségi jogokat”. A „Renessancia Djoudia”, a nemzeti alapon álló zsidóság organuma természetesen megtagad minden közösséget Sciaki szenátor nyilatkozatával. Komoly cikkben fejtegeti a görög zsidóság kisebbségi szerepét és megállapítja, hogy biológiai tények fölött nem lehet vitatkozni, csak meg lehet ezeket állapítani. A görög zsidóság 450 évvel ezelőtt jött az országba és azóta sem keveredett egyetlen nemzettel sem. „Mi nemzeti kisebbsé-

gek vagyunk — írja a lap — ezek is akarunk maradni, mert a világ előtt csak így nyerhetünk értéket és igazolást”.

Amidőn 20 évvel ezelőtt Szaloniki méltóságos török uralom alatt állott, Sciaki szenátor már akkor is élénk politikai tevékenységet fejtett ki. Akkor természetesen az ifjú-török mozgalom élén állott és török nem-etiségnek vallotta magát, amely együtt járt azokkal, hogy élesen támadta a cionizmust, amely zsidókat zsidó nemzetiségűnek tekintette. Tegnap tehát még igazi török volt Sciaki szenátor ur, ma görög hazafi és hogy holnap nem lesz? Talán román, bulgár, szerb — csak épen zsidó nem lesz soha!

A palesztinai kormány két évre felfüggeszti a bevándorlást?!

— A certifikátokat az illegálisan az országban tartózkodóknak akarja adni.

Jeruzsálem. A „Doar Hajom” értesülése szerint a palesztinai kormány az október—március félévre előirányzott 3000 certifikátot visszavonta, mert azokat az illegálisan az országban maradt turisták számára akarja kiadni. A „Davar” című baloldali lap cáfolására a „Doar Hajom” kijelenti, hogy értesülései pontosak, sőt Mose Shertok, a cionista Executive tagja egy zárt ülésen kijelentette, hogy a kormány két évre fel akarja függeszteni a bevándorlást és ezidőről a certifikátokat szintén az illegális turisták számára fogja felhasználni.

Fenti híradásunkhoz póllólag a következőket közli egyik palesztinai tudósítónk: Alexander Vilmos:

Kairóban találkozott az angol gyarmatiügyi miniszter a palesztinai kormányzóval, amikor is alaposan megtárgyalták a bevándorlások ügyét. A palesztinai zsidó közösség nagy várakozással tekintett a tárgyalások kimenetelére. De végül az a hír jött, hogy megbeszélések eredményét előbb közlik az illetékes zsidó körökkel. Arról van szó, hogy az illegális „turistákat” az országban hagyják, de újabb certifikátokat nehezen adnak ki, vagy egyáltalán beszüntetik. Egyes cionista vezetők nem szívesen bér, de hajlandók erről tárgyalni. Az angol hivatalos vélemény az, hogy ezentúl csak certifikáttal lehessen bejönni és turista letelepülés nagyon meg legyen nehezítve. Vizummal érkezett turistáknak még akkor se engedjék meg a letelepülést, ha utólag megfelelő vagyont mutatnak fel. Vi-

szont azt sem lehet megérteni, hogyan akarja a turista forgalmat megnehezíteni a kormány, amikor ebből az országnak mérhetetlen so- előnye van.

Egyelőre minden csak találgatás, de rövidesen megtudjuk, mi tulajdonképpen a kormány célja és milyen céljai vannak.

— Az amerikai kormány megkönnyíti a német zsidók bevándorlását Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok kormánya fontos lépést tett a német zsidók Amerikába való bevándorlásának megkönnyítésére. Az amerikai kormány külügyi hivatala utasította a Németországban működő amerikai konzulokat, hogy kedvezően kezeljék azon egyének vizumkérelmeit, akik Amerikába akarnak vándorolni. Ez az utasítás nem jelenti, hogy a kormány megváltoztatta bevándorlási törvényeit, avagy felemelte a németországi lakosokra meghatározott bevándorlási kvótát. Arról van szó, hogy 1930 óta a németországi bevándorlási kvótát csak tíz százalékban használják ki és eszerint 5 ezer egyén vándorolhat még be Németországból Amerikába. Samuel Dickstein, az amerikai kongresszus bevándorlási bizottságának elnöke ki is jelentette a Zsidó Távirati Iroda munkatársának, hogy az amerikai kormány lehetőleg úgy fogja kezelni a bevándorlási előírásokat, hogy 25 ezer németországi lakos bevándorlását és letelepedését tegye lehetővé az Egyesült Államokban.

nem eresztette, azzal rohantak Bál-Sém szálása felé. Bál-Sém komolyan hallgatta az apa lihegő, kesergő könyörgését és megindult a halottas ház felé. A menyasszony ott hevert a földön, némán, mozdulatlanul. Bál-Sém föléje hajolt, sokáig nézett a viaszsárga arcba, azután odaszólt az asszonyoknak:

— Készítsétek el a halottas ingét és tegyétek meg kötelességeket... Te pedig, fiam, — szólt a vőlegényhez — gondoskodjál róla, hogy kint az Élet Házában, ahol a te családod tagjai nyugszanak az anyaföldben, menyasszonyodnak is ássanak sirt...

A vőlegény megrendülve hallgatta a kegyetlen szót. Tehát nincs mélység, ez a titokzatos csodatevő idegen sem tud segíteni...

De Bál-Sém megállította:

— Megállj!... Ne felejtse el kivinni a temetőbe menyasszonyod ékszereit, drágaságait, szép ruháját, amelyben az esküvőre készültél... Mindezt tegyétek a sirja mellé!

A temetési menet szomorúan, csöndben megindult az örök pihenőre. Kint, a sir előtt, Bál-Sém megparancsolta, vegyék le a koporsó födelét, hogy a holt mátká arca az Ég felé forduljon szabadon. Azt is meghagyta az embereknek, hogy egy göröngyöt dobjanak a sirba. Várjanak... Azzal ő maga odalépett a sir elé, bojjára lámaszkodott s mélyen a halott leány arcát fürkészte... Mozdulatlanul állott, arcáról elköltözött az élet színe, mintha a lelke nem itt járna a földi téren, hanem messze, messze, megfejthetetlen, végeláthatatlan ürességekben, túl minden élet határán... Végre egy alig észrevehető rángás futott át

Bál-Sém arcán... Odaintette maga mellé az embereket és lemutatott a sirba...

Az emberek reszketve, sápadtan tekintettek le a sirban nyugvó koporsóra... A szívük a megpattanásig vert, de most úgy érezték, nem bírják tovább az idegfeszítő perceket. Azután egyszerre kitört belőlük a szó:

— Él... Az arca rózsás... Lehel, lélegzik...

Bál-Sém kiemeltette a koporsót. A leány alig tudta szemét fölvenni. Bál-Sém megmondta az embereknek, öltöztessék fel nyomban menyasszonyi ruhájába és ne szóljanak neki arról, ami történt. A vőlegény öröngyött örömben és könyörgött Bál-Sémnek, legyen ő az, aki összeadja a haláltól megváltott menyasszonyával...

Mikor a fiatal pár a chüpe alá vonult s Bál-Sém az első hálamondatot hangosan elmondta, a menyasszony egyszerre fölkiáltott:

— Te vagy az, aki megváltottál engem!

— Hallgass! — szólt rá Bál-Sém.

A menyasszony elhallgatott. Bál-Sém pedig, amikor az esküvőnek vége volt, nyomban otthagyta a lakodalmas házat.

Mikor a vendégek a lakomához telepedtek s a rettenetes órák árnyéka kezdett szétfoszlani a nagy vigasságban, a menyasszony elmondta különös történelét:

— A vőlegényem özvegyember, — szólt. — Egy távoli rokona neveltette, egy asszony, aki idősebb volt, mint ő... Megesküdtek, de egyszer az asszony megbetegedett s mivel érezte, hogy napjai meg vannak számlálva, könyörgött az urának, ne házasodjék meg

másodszor... Rám gondolt, akit jól ismert és aki sokszor megfordultam házában... Odaléptünk az ágyhoz és megfogadtuk, hogy nem leszük egymáséi... De mikor meghalt és multak a hónapok, fölébredt bennünk az élet szava... Elfelejtettük, mit fogadtunk, jegyet váltottunk...

A múlt éjszaka, amikor boldogan készülődtem a lakodalomra, nem gondolva semmi rosszra, eljött a holt asszony és a jogát, igazát követelte, hogy haljon meg az, aki szavát megszegte... A lelkem elvált a testemtől és kétségbeesett harcra kelt az egykori asszony keményen viaskodó, zsarnoki akaratával... Mintha láthatatlan, hatalmas bírák előtt folyt volna mindkettőnk harca. Egyszerre egy férfi hangját hallottam: Te, halott, aki már nem vagy a földön, engedd az élt... Nem terhel bűn sem a vőlegényt, sem a menyasszonyt... Fialatok, szeretik egymást... Te irigységben csikartad ki tőlük a rettenetes fogadalmat...

— Így szólt a titokzatos, hatalmas férfihang, de az asszony még mindig küzdött a jogáért... Az ismeretlen hang most egyszerre harsányan csattant föl: Mondtam, hagyj békén... Nem látod? Menyasszony... Várja már a chüpe!

— A kegyetlen harcnak vége lett... Győztem... De amikor a baldachn alá vezettek s az idegen pap összeadott bennünket, megismertem; az ő hangja volt az, amely szétfoszlatta az ellenséges lélek zsarnoki akaratát... Ő váltott meg, ő adta vissza boldogságomat, a nagy, csodatevő, hatalmas szent...

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Sevat 24, február 9.

Szombat: Sevat 25, február 10.

Heti szidra: משפטים

שבת שקלים (Sabbath Skolim)

Heti háftóra: בן שבע שנים

Roschodes bents. מברכין החודש

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.20

gyertyagyújtás 5.25

Istenisztelet kezdete 5.35

Szombat befejezése 6.30

Roschodes אדר 15 és 16-án

— Zsidó letelepülések Peruban?

Lima. — Peru fővárosának zsidósága összeköttetésbe lépett a párisi zsidó segélybizottsággal (Hjcem), hogy egy Limában létesítendő kiképző-telep felállításáról folytasson tárgyalásokat. A limai zsidóság úgy véli, hogy előzetes kiképzés után Peru mezőgazdasági vidékein a zsidóságnak kedvező elhelyezkedési lehetőségei volnának.

— A hitlerista rabbi »méltó« fogadtatása Triesztben. Megírtuk, hogy J. M. Mortenfeld, aki röpiratot bocsájtozott ki a bécsi zsidóság körében Hitler Németországának érdekében, többek között a mironi talmudista főiskola vezetőjének is kiadta magát. A mironi jesiva vezetősége most hivatalosan is megcáfolja, mintha Mortenfeld rabbinak valami köze is lett volna a jesivához. Mindössze csak annyi történt, hogy meghatalmazást kért a mironi jesivától, hogy Európában pénzt gyűjtsön számára. Ezt a meghatalmazást ugyan Mortenfeld meg is kapta, de a jesiva egyetlen fillért sem kapott az összegyűjtött összegből. — Triesztből jelentik, hogy Mortenfeld palesztinai útja során Triesztbe is kiszállt előadást tartani. A trieszti nemzeti érzelmű zsidóság azonban értesült közben Mortenfeld szerepéről és behatoltak az előadó terembe, hogy kiűzzék onnan a hitlerista rabbit. Mortenfeld rabbi hível csak nagy erőfeszítésekkel tudták ezt megakadályozni, de miután informáltatták magukat Mortenfeld üzeméről, maguk vállalkoztak arra, hogy „elintézik” a rabbit. Reméljük, Mortenfeldet egész turnéján „méltó” fogadtatásba fogja részesíteni az öntudatos zsidóság.

— Súlyos ítéletek a telavivi zsidó tüntetők ellen. Telaviv. — A palesztinai kormány turista „razziái”, valamint a bevándorlást korlátozó intézkedései ellen az egész világon nagyarányú tiltakozó demonstrációk folytak le. December 9-én a telavivi ifjú cionisták széles tömegei is uccai tüntetést rendeztek, hogy kifejezésre juttassák tiltakozásukat a kormány bevándorlási politikája ellen. A demonstráció során összetűzés keletkezett a rendőrség és tüntetők között, amely mindkét részről súlyos sebesülésekkel járt. A rendőrség számos ifjú cionistát vett őrizetbe. A bírósági tárgyalás a letartóztatott cionisták ügyében január 23-án folyt le. Az ítéletek szokatlanul súlyos büntetéseket szabnak ki a zsidó tüntetőkre. Így Galili, Portugál és Kaspi 6 havi börtönt, Schuschay 5, Perkal, Liebermann és Linski 4, Ditermann 3, Hadschim, Rapapolski, Weinberg, Kaparski és Schwalbe 2, míg Katzenelsohn és Mizrach 1 havi börtönbüntetést kaptak. A bírósági ítéletek elhangzása után a résztvevő közönség az elítéltekkel együtt a „Halikvat” énekelték el. A bíró, akit meglepett a spontán demonstráció, gyorsan elhagyta a bírósági termet. Az ítélet a palesztinai zsidóság körében nagy izgalmat és felháborodást keltett.

Göbbels kairói győzelme

Kairó. — A napokban a kairói nemzetközi bíróság előtt igen érdekes per került tárgyalásra. A vádat Umberto Jabes zsidó hivatalnok emelte a kairói német nemzetiszocialista klub ellen, amely a német propaganda-minisztérium megbízásából antiszemita brosurákat terjesztett Egyiptomban. Jabes, mint zsidó sértve érzi magát a röpiratban foglaltak miatt és dr. Castro ügyvéd útján ezért emelt vádat. Az ügyvéd hivatkozott arra, hogy a nemzetközi bíróságnak kötelessége Egyiptom laósságának minden rétegét becsületében és érdekeiben megvédeni. Rámutatott arra, hogy II. György angol király uralkodása alatt (1727—1760) az egyiptomi bíróság helyl adott egy ilyenirányú vádnak és elvileg leszögezte, hogy antiszemita brosurák terjesztése miatt minden egyes zsidó polgár vádat emelhet, mert a közösség sérelmeiért az egyed is elégtételt követelhet.

Mint a német klub elnöke, Mettern ült a vádlottak padján. Dr. Castro a tárgyalás megkezdése során azt a kérdést tette fel az ügyészségnek, hogy igaz-e, hogy a német kormány azzal a kéréssel fordult az egyiptomi kormányhoz, hogy a nemzetközi komplikációk elkerülése végett utasítsa vissza a vádat. Az ügyész tagadta ezt, azonban ennek dacára követelte a vád elutasítását. Német részről a bíróság előtt azzal érveltek, hogy a brosurák nem az egyiptomi, hanem a német zsidóság ellen irányultak. A bíróság rövid tanácskozás után vissza is utasította a vádat és kötelezte Umberto Jabest a perköltségek megfizetésére. A kairói nemzetközi bíróság magatartása jogászai körökben érthető megütközést keltett.

— Angol földspekuláció Transjordániában. Jeruzsálem. A palesztinai zsidóság körében nagy megütközést keltett az a híradás, hogy az utóbbi időben a legnagyobb csendben Transjordánia palesztinai határmentén nagy földvásárlások történtek. Angol magnemberek az elszegényedett transjordániai kisbirtokosoktól összegyűjtötték rendkívül nagy

kiterjedésű földterületet egészen alacsony áron. Minthogy teljesen kizárták látszik, hogy a földek új tulajdonosai maguk akarnák megműveltetni a földet, egészen bizonyosra vehető, hogy politikai és gazdasági jellegű spekulációk vannak a földvásárlások mögött a palesztinai zsidóság érdekei ellen, akik számára a palesztinai angol kormány megtiltotta a transjordániai földek vásárlását. A palesztinai zsidóság felháborodása igen érthető, ha ismerjük a földvásárlások előzményeit. Keletpalesztina, melyet most Transjordániának neveznek, egyik a legértékesebb része a történelmi Palesztinának. Még Herbert Sámuel kormányzósága alatt és közreműködése mellett történt, hogy ezt a területet Palesztinától elcsatolták. Ezzel a zsidó kolonizáció egy hatalmas lehetőségét ragadták el, mert a csatolt földrészt megegyezően olyan nagy kiterjedésű, mint a jelenlegi zsidó kolonizáció. De az itt lakó arabok is nagy nyomorba süllyedtek, mialatt a Palesztinában maradt testvéreik igen jó módban élnek. És most hirtelen minden tilalom ellenére nagy földvásárlások történnek Transjordániában — nem zsidók részéről. Az angol palesztinai kormány — úgy látszik — fáradhatatlan abban, hogy milyen újabb csapásokat mérjen a palesztinai zsidóságra és hogyan állja útját a fejlődő zsidó kolonizációnak.

— Földbirtokosok figyelmébe! A gyakorlat és a tapasztalat azt bizonyítja, hogy Erdély különböző pontjain hachsarázó chalucáink és chalucáink mindenütt a legnagyobb megelégedést és elismerést vívták ki maguknak. Bebizonyították, hogy munkájuknál átérzik hivatásuk fontosságát és a legnagyobb odaadással és jókedvvel teljesítették chalucák kötelességüket. Ezért az erdélyi Brith Hanoar Hamizrachi erdélyrészi központja ezúton fordul felhívással a zsidó és nemzsidó földbirtokosokhoz, kiknek az ideai mező- és szőlőgazdasági munkálatokra elsőrangú munkaerőket (chalucákat) szívesen bocsát rendelkezésre, előnyös szerződési feltételekkel. Szíves megkereséseket kérünk Brith Hanoar Hamizrachi Sighet, Piaja Unirii 20. címre. Teljes liszelettel Brith Hanoar Hamizrachi erdélyrészi központja Sighet.

DIANA

közönségpályázatának eredménye:

A DIANA sósboriszesz közönségpályázatára több mint 19.000 pályázat érkezett be. Ezek közül a zsüri egyhangulag 24 pályamunkát választott ki, amelyeket a 4 készpénz-dijra és a 20 vigaszdíjra méltónak talált.

24 díj a következő beküldők között kerül kiosztásra:

Gerhard Paul Braşov, Barbie Magda Timişoara, Edmund Helly Sibiu, Mircea Marcoi Alba Iulia, Brataşanu P. Alba Iulia, Adalbert Mag Timişoara, J. Böhm Cluj, Hanna Alexi Braşov, Lörcz Lorand Deva, Müller Erzsike Fratelia, Vecsey Nagy Dezső Aghireş, Teodor I. Zaharia Baduleasa (Telerman) Iosifine Oberth Medias, Wilhelm Lootz Sibiu, Hanne Frietz Timişoara, Kathonay Tibor Cluj, Sz. Schwarz Margit Timişoara.

Fenti névsor a nyerteseket nem a díjazás sorrendjében tartalmazza, mert a zsüri tagjai zárt borítékokban Dr. Morariu közjegyzőnél, Timişoara helyezték letétbe a pályadíjak sorrendjére vonatkozó ítéletüket. Ugyanakkor az Erdély-részi DIANA Forgalmi R.-T. ugyancsak Dr. Morariu közjegyzőnél letétbe helyezte a készpénzdíjak összegét.

A pályamunkák díjazásának sorrendjét csak 1934 évi március 31-én hozzuk nyilvánosságra, hogy ezáltal alkalmat adjunk a közönség azon részének is jelentős díjak elnyerésére, amely első pályázatunkon nem vett részt. Ezért

uj közönségpályázatot

hirdetünk: A zsüri által legjobbnak ítélt 24 pályamunkát nyilvánosságra hozzuk és aki eltalálja, vagy legjobban megközelíti a zsüri döntését,

10.000 LEIT KAP!

Ezenkívül további 16.000 lei készpénzdíjat és 50 vigaszdíjat osztunk ki e második pályázatunk folyamán. Részletes feltételeket e lap legközelebbi számában közlünk!

Fertőzéstől óvja
bőrét táplálja

Szt. László

fertőtlenítő
toalett szappan

A Harmadik Birodalom évfordulója

Hitler kormánya a napokban ünnepelte uralomra kerülésének egy éves évfordulóját. Egy éve annak, hogy Németország fölött elsötétült a humanizmus, demokrácia, jog, igazság és igazságszolgáltatás napja és a barna örület ül véres tivornyát a német zsidóság 600.000 lelke fölött. Egy éve annak, hogy internáló táborokba zárták a német és zsidó szellem legkiválóbbjait és vándorbotot ragadtak azok, akik ki tudtak menekülni a horogkeresztes patkányfogókból. Egy év — és azóta szüntelenül folyik tovább a gyilkos harc. Az internáló táborok szenvedéseinek milliói fájalmát, szenvedését képtelenség regisztrálni. Nem lehet beszámolni a német zsidóság mindennapos mártíriumáról. Az egész világsajtó a barna bestialitás rémtetteiről ír hasábokat és még mindig csak töredéke kerül mindannak napvilágra, ami a nyilvánosság ítélőszéke elé tartozna.

Egy év múlt el és keserű tényként kell leközegeznünk, hogy a terror nem veszített intenzitásából és Hitler pozíciója nem ingott meg. Lehet, hogy ez csak pillanatnyilag van így, lehet, hogy a holnap már mást hoz, lehet, hogy a mázolósegéd üstököse gyorsabban tűnik le, mint ahogy feltűnt. Minden azon mulik, hogy a világ milyen álláspontokra helyezkedik Hitlerrel szemben. Azon mulik, hogy a világ zsidósága, hogyan szervezi tovább a bojtkövi frontot és milyen fegyvereket szegez szemben a horogkeresztes tömeg-mészárlás véres áradatával.

Göring miniszter, a német titkos rendőrség főnöke, az ő szes német rendőrhatalomokhoz utasítást küldött, amely a visszatérő emigránsokra tartalmaz utasításokat: „A lausannei segélybizottság jelentése szerint — írja Göring miniszter utasítása — a közelmuliban 16 000 emigráns tért vissza Németországba a kivándorolt 60 000-ből, akik az új Németország számára nem kívánatos elemek. Mivel ezek, a főként keleti zsidók, újra feltűntek itt a fejüket és letelepedést keresnek, utasítom a rendőrhatalomokat, hogy helyezték őket letartóztatásba és a fegyveres kiutasításukig internáló táborokba zárták őket.”

A „Berliner Börsen-Zeitung” írja: Wasserman, a novemberi költészet egyik tekintélyes írója volt. A német irodalommal tehát semmi közösége nem volt.

A „Nemzeti munka törvénye” a napokban került nyilvánosságra, amely a vállalkozókat rendkívül nagy hatalommal ruházza fel. A törvény a munkaadókat „Führer” néven emlegeti, míg a munkásokat „Gefolgschaft” címen jelzi. A zsidó és külföldi vállalkozók nem rendelkezhetnek a „Führer” nek biztosított jogokkal. A törvény május 1-én lép életbe.

A düsseldorfi „Der Brunnen” folyóirat éles támadást intéz a német zsidó orvosok ellen, akik szerinte az árja pácienseiket megmérgezik. Míg a zsidó belegekkel természetes gyógykezelésben részesítik, addig a keresztényeknek Aspirint, Veramont és Pyramidont rendelnek, amelyeknek narkotizáló hatása közismert. Erdemes megjegyezni, hogy a „Der Brunnen” által közzétett gyógyszereket a német I. G. Farbenindustrie gyártja, amely teljesen árja tulajdonban van és így ő árasztja el Németországot is a „mérges” gyógyszerekkel.

A nemzeti szocialista egyházpolitika folytán a zsidó származású keresztényeket kiüldözik az egyházközösségekből. Ennek következtében a zsidó származású keresztények elhaláloztak, hogy külön hitközségekben tömörülnek. Az első zsidó keresztény hitközség a napokban alakult meg Berlinben, mely a professziós egyházból kiüldözött zsidó származásúakat foglalja magában.

Egy budapesti színházügynökség, amely Jaques Deval francia író „Tovarnich” című darabját Közép-Európában terjeszti, megkeresést kapott Münchenből, hogy tájékoztassa az ottani színházközkötőket arról, hogy a darab szerzője „árja”-e? A színházügynökség azonban levélben kereste meg Jaques Devalt, aki válaszában megírta, hogy éppen olyan jó franciának, mint zsidóknak tartja magát és eleve visszautasítja, hogy a művészet fölött ilyen kérdések alapján döntsenek. Egyébként nem reflektál a müncheni megrendelésre, sőt kerekén megtiltja a budapesti színházi ügynökségnek, hogy a müncheni színházok részére megadja az előadás jogát.

A „Märkischen Adler” című folyóiratban Wilhelm Kube, az egyik legbefolyásosabb náci vezető cikket ír, amelyben kijelenti, hogy a nemzetiszocialista pártprogram zsidókat érintő pontjai még korántsem lettek teljesen keresztülvive és nagyon sok kívánnivalót hagynak maguk után. A jelszó az kell legyen, hogy a legcsekélyebb engedményt sem szabad a zsidóságnak tenni. Kube erősen támadja dr. Schmidt kereskedelmi minisztert, aki szerinte igen toleránsan viselkedik a zsidókkal szemben. Megállapítja, hogy egyellen zsidónak sem szabad német állampolgárnak lenni és ettől a vezérelvől sem lehet eltérni. Kube végül követeli, hogy a zsidókat az idegen-jog alapján kezeljék, majd a munkanélküli kérdést úgy akarja megoldani, hogy át kell telepíteni az összes állásban levő zsidókat a határon.

A „Der Deutsche” hasábjain dr. Ley írja: „Senki sem fogja tudni a német kormányt befolyásolni, hogy a zsidókkal szembeni magatartását megváltoztassa. A zsidókérdés megoldását csak a következőlegesen véghezvitt fajpolitikához lehet megvárni. A zsidóságot, mint idegen elemet, ki kell hasítani a német nép testéből. Nekünk semmi kifogásunk sincs az ellen, hogy a zsidók Palesztinában egy önálló otthonra lépjenek, a mi országunk azonban az északi fajhoz tartozik. Kötelessége tehát a kormánynak a zsidó befolyást a német élet minden területén megszüntetni.”

A londoni „New Statesman” írja, hogy a német propagandaminisztérium olyan híreket kolportál külföldön, hogy a nemzetiszocialista terror már teljesen megszűnt a birodalomban. A valóság ezzel szemben az, írja az angol sajtó, hogy a terror intenzív erővel folyik tovább.

A sonnenburgi internálótáborba egy zsidó gyárost és két fiát szállítottak be az utóbbi napok egyikén. A vád ellenük az volt, hogy rendkívül alacsony béreket fizettek. A két fiút nap mint nap súlyosan bántalmazták a horogkeresztes terrorlegények. Az áldozatok

jelekültsései megfosztották a többi rabot is az éjszakai nyugalomtól. Mialatt sebeiket mosták, állandóan a háttal ültek. Mindkét fiú öngyilkossági kísérletet tett, de kegyetlen módon megakadályozták őket ebben és tovább folytatták üldözésüket. Még a náci terrorhoz hozzászokott foglyok sem tudtak többé a megkínzott zsidó fiatalemberekre tekinteni. A nemzetiszocialisták a szerencsétlen fiatalembereket ezonkívül homoszexuális hajlamaik kielégítésére is felhasználták. A foglyok módját ejtették, hogy informálják az igazgatóságot ezen kilengésekről. Az eredmény az volt, hogy a bántalmazások rövid időre megszűntek. Az egyik börtönőr, aki családja előtt panaszkodott a rettenetes börtönviszonyokról, a nemzetiszocialista terroriust áldozata lett, akik a nyílt utcán meggyilkolták a szerencsétlen embert. Így néz ki a valóságban a nemzetiszocialista terror megszűnése.

A „Kriminálpolizeiblatt” 1728/1753. sz. rendelet alapján elkobozta H-rszl „Judensat” című művét és megtiltotta annak terjesztését.

Lengyelországban a szavazatok szállításaért rabbi-stallumokat szerez az Aguda

Varsó. (Eredeti tudósításunk.) A legutóbbi lengyel sejmválasztásoknál az Aguda vezetői ügyesen kihasználják azt a tényt, hogy a cionisták minden erejükkel azon voltak, hogy a palesztinai építő munkát vigyék előbbre. A belpolitikát nem tartották oly elsőrangú fontosságúnak, mert igen sok energiát kellett elpazarolni a harcokra, viszont nagyobb érdekek tartották az erégi munka intenzívebbé tételét. Főképpen Jicchak Grünbaum v. képviselőnek elhibázott politikája volt ez, ami most már kezdti megbosszulni magát. Az Agudának, amely az utóbbi időben minden vonalon elveszítette népszerűségét és alig volt a zsidó életnek olyan posztja, ahol még számított volna, megérezte a kellő pillanatot, amelyen kiléphet a porondra. Lepaktált a kormánnyal, felvétele jelöltjeit a hivatalos kormánylistára és olyan szoros kapcsolatot hozott létre a lengyel kormánykörökkel és Pilsudszky elnökkel, hogy nemcsak a belpolitikában jutott szerephez, hanem „sikertüli” sok-sok hitközségben a nyugodt atmoszférát megzavarni. Ahol eddig évtizedek óta nyugalom volt, az agudisták káros befolyása révén odajutottak, hogy általános forrongás van, főképpen a rabbiállások betöltése körül. Példa erre az, ami Radomban történt a Keszenber-féle afférral. Zlotovban pedig az Erdélyben is Ismert Tajvie Horovitz rabbi csinált valóságos forradalmat. Előbb Sanokban volt rabbi, majd amikor Zlotovban megürült a rabbiszék, dacára annak,

hogy a közönség nem akarta őt, addig megterbedt a varsói kormánnyal, amíg sikerülneki erőszakkal elfoglalni a zlotovi rabbiszéket. A közönség hangos demonstrációval fogadta az új rabbit, de ezek nem az örömhánem az ellenszenv hangjai voltak. Ezernyi ember várta a vasutállomáson és olvan teyegetőn viselkedtek, hogy a rendőrségnek kellett megvédeni és két héttig nem mert azuccára menni és még ma sem lehet tudni, hogy miképpen fog megbirkózni azzal az ellenszennvel, amellyel minden vonalon találkozik. S ahogy történt Zlotovban, úgy van még számos orosz-lengyel városban is. Mindennél nyugtalanság, agudista erőszakoskodások, teljes hatósági asszisztenciával. Az eredménye annak a politikának, amelyet Jicchak Grünbaum meghonosított Lengyelországban. Most pedig a cionista munkánál fejti ki „áldásos” működését.

Szerk. megjegyzése. Ebből a tudósításból látható, hogy Lengyelországban is olyan irányzat kapott lábra, hogy az országos politikai életben kivívott érdemeket leszámíthatják bizonyos rabbi-stallumok elérése szempontjából. Amiórt a lengyel Aguda segít a kormánynak a sejmképviselők megválasztásánál, azt kihasználja a rabbiállások betöltésénél. Ez sajnos világjelenség s szomorú, hogy Lengyelországban is ily irányzat kapott lábra.

Wedgwood Palesztinában

Írta: Alexander Vilmos. (Jeruzsálem)

Előkelő vendége van Palesztinának. Wedgwood ezredes, az angol képviselőház tagja látogatja meg feleségével együtt Palesztinát. Mindenütt lelkesen ünneplik. A utóbbi napokban ellátogatott az „Ole Szaloniki” klubba is, ahol ünnepélyes fogadtatást rendeztek tiszteletére. Dizengoff polgármesteren és Uziel főrabbin kívül jelen voltak a hitközségek és a K. K. L. képviselői is. A klub elnöke lelkes szavakkal üdvözölte a vendégeket és felidézte Wedgwood ezredes 5 év előtti szalonikii látogatásának emlékét. Wedgwood képviselő válaszolt az üdvözlésekre. Örömmel látja, hogy a szefárd zsidóság is jelentős mértékben vesz részt az erégi építésben. Hét évvel ezelőtt tett látogatása óta Palesztina lakossága több mint 100.000 lélekkel növekedett. Erec Izrael ma már sokkal inkább európai, mint keleti állam benyomását kelti. Megbízható hírszolgálat, szervezeti sajtója van, amely cseppet sem marad el a metropolisok lapjainak niveljétől. Ami a legfontosabb, az ország közbiztonsága is jelentékenyen megjavult. Még 1921-ben a palesztinai rendőrség a „másik oldalon” harcolt, az 1929-es eseményeknél mindössze csak az „egyensúly” helyreállításán fáradozott, 1933-ban azonban a palesztinai rendőrség már biztosította a rendet a törvény előírásai értelmében. Amennyiben a fejlődésnek továbbra is ilyen iránya lesz, úgy Palesztina civilizációjának ez lesz a legbizto-

sabb pozitív előjele. A legkedvezőbb változást ebben látja, hogy míg 1926-ban minden bevándorló függő viszonyban állott a Keren Kafemethel és a Keren Hajeszoddal, addig ma a bevándorlók nagy része már a magálában is meg tud állani. Wedgwood ezredes ezután a németországi viszonyokra tért ki. Megállapítja, hogy Németország is úgy fog jární, mint Spanyolország, ahonnan a zsidók elvitték a kulturát. Németország is kiűz minden nagynevű zsidó orvost és művészt az országból és rövidesen elérkezik az az idő, hogy egy nagynevű orvoshoz nem Berlinbe, hanem Jeruzsálembé kell majd menni. Wedgwood beszédét a nagy zsidó jövő reménységének tolmácsolásával fejezi be.

— A hitközségi pászkaüzemekben nem kötelező a vasárnapi munkaszünet Bucurestiből jelentik: A Ministerul Muncii 1934 Jan. 31-én kelt 111.262 sz. rendelkezésével felfüggesztette a vasárnapi munkaszünetet mindazon pászkaütő üzemekben, amelyeket a hitközségek saját kezelésükben tartanak. Így tehát 1934 március 11, 18, 25-ére eső vasárnapokon a hitközségi pászkaütődék egész napon át üzembe lehetnek. A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése azonban nem vonatkozik azon magánvállalkozókra, akik a pászkaütővel üzletszerűleg foglalkoznak.

Palesztinai hírek

Közlő: Alexander Vilmos (Jeruzsálem).

A jeruzsálemi egyetemre a folyó évben 305 hallgató iratkozott be, 108 al többen, mint az elmúlt évben. Az egyetemi hallgatók között 18 amerikai, 62 lengyelországi és 1 kanadai hallgató van, a legnagyobb részük számszerint 216-an, a „szellemi tudományok” fakultását látogatják.

Az utóbbi időben igen megsaporodott azon zsidók száma, akik zsidó munkások helyett arabokat foglalkoztatnak. Ennek oka az, hogy a zsidó munkásszer vezet a „Hisztedruh” kötelezi zsidó munkás-tagjait, hogy csak az általa előírt bérminimumért álljanak munkába. Ellenkező esetben kizárják őket a pártból és rendszeresen sztrájkot szerveznek.

Az angol kormány még mindig nem döntött véglegesen az „ilegális” bevándorlók sorsa fölött. A letelepedett zsidók ezrei élnek a legnagyobb gond és aggodalom közepette. Igen sokan berendezkedtek már és családjukat nem tudják kihozni az Erecbe. Számosan hivatalos okmányokkal igazolják vagyoni helyzetüket, amely állandó tartózkodásra jogosítja őket, de a kormány hivatalában hosszú hónapokig fektűznek az elintézésen kérvények és iratok anélkül, hogy bármilyen intézkedés is történe.

Sir Arthur Wauchoppe, fő kormányzó egy rendőri parádé alkalmával elismeréssel adózott a palesztinai rendőrségnek az októberi zavargások során kifejtett példás magaviseletükért és ama reményének adott kifejezést, hogy a jövőben a kötelességüket még fokozottabb mértékben fogják betölteni.

Jeruzsálem, Telaviv és Beirut között autóbussz-forgalom indult meg. Az autóbussz társaság tulajdonosai zsidók és arabok. Az új vonal megnyitásával Jeruzsálem és Beirut közötti utvonali költségei felére csökkentek.

1935-ben a zsidó Makkabiadot Palesztinában rendezik meg. — Dr. Lelewer, a Makkabi világszövetség elnöke palesztinai tartózkodása során összekötésbe lépett dr. Ernst Simonnal (Jeruzsálem) egy testnevelői főiskola létesítésének érdekében. Az iskola programjában a következő beosztás fog érvényesülni: Torna és sport, egészségügyi nevelés, kulturoktatás és pedagógia. A sportágak közül tanítani fogják: tornát, atlétikát, uszást, boxolást, jiu-jit ut, ritmikus gyakorlatokat. Az egészségügyi nevelés keretében: lélekton, higiéné, antropometria, az emberi szervezettel ismerete, gimnasztika, elsősegélyes sportmozgás. A kulturoktatás és pedagógia keretében: lélekton és pedagógia gyakorlatok, zsidó kultúra, Makkabi nevelés, a test fejlődésének története és a testnevelés története a zsidóknál.

Január 18-án indult el Párisból Palesztinába 70 németországi chaluc, akik Franciaországban nyertek a hadseregben teljes kiképzést. A közeli napokban újabb chaluc csoportok indulnak utunk, míg a palesztinai kormány által külföldi engedélyezett 400 certifikát fel nem lesz használva.

A jeruzsálemi rendőrség letartóztatta Wolf Bernant, az ismert kommunista agitátort, akit 12 évi palesztinai tartózkodás után Oroszországba fogtak toloncolni.

Szabadon bocsátották az 1929-es zavargások alkalmával 5 évre ítélt pogrom-vezetőit.

MOZI

Teatrul Heyman Szinkör:

Péntek: CÁREVICS. Világsínger! Lehár muzsika! Főszerepben: Eggerth Márta, Georg Alexander, Otto Walburg és Ida Wüst.

Filmpalace:

Péntektől: EGY ÉJ VELENCÉBEN. Balla Lily, Gombaszögi Ella és Tino di Paltiera, Strausz zene!

Megnyílt

a Bulv. Regele Ferdinand 4. szám alatti „Dacia” menetjegyiroda volt helyiségében

STERN S. ENDRE

festék, lakk, továbbá saját gyártmányú kefék, meszelők, ecsetek, valamint háztartási cikkek

fiókok üzlete
szolid, olcsó árak!

Főüzlet: Strada Nicolae Jorga 10.
Telefon: 378.

Regie Publică Comercială Uzina de Apeduct și Canalizare a Municipiului Oradea.

Nr. Ap. 223-1934

Publicațiune

Se aduce la cunoștința publică, că în vederea procurării a 200 vagoane lemne de foc de esență fag necesară exploatareii pe exerciul 1934-35 a Regiei U. A. C. O. se va ține o licitație publică conform normelor Regulamentului cu privire la efectuarea operațiunilor de venituri și cheltuieli precum și modul de executarea bugetului în ziua de 10 Martie 1934 în biroul Uzinelor apeduct și canalizare ale Municipiului Oradea.

Ofertele în plic închise și sigilate se vor înainta Comitetului de direcție până la orele 12 a. m. din ziua licitației împreună cu garanția de 5% calculată asupra sumei din ofertă, în numerar sau în efecte garantate de Stat.

Ceșutul de sarcini conținând condițiunile furnizării se poate obține la Direcțiunea Regiei U. A. C. O. Strada Alexandrii Nr. 3. Oradea, la 22 Ianuarie 1934.

Președintele
Cons. de administrație
(ss) Cosma Augustin.

Directorul
Intreprinderii
(ss) Ing. Szenes Anton.

Uzinele Electrice Ale Municipiului Oradea.

Hirdetmény

Közhirre tesszük, hogy 1934. évi március hó 15 én délelőtt 11 órakor a Városháza kis tanácstermében (I. emelet 1. sz. szoba) az államszámveteli törvény 88-110. szakaszainak figyelembevételével másodszori nyilvános árlejtést fogunk tartani a Villamosmű részére szükséges 4.500 m. földalatti elektromos páncélkábel beszerzése céljából.

A feltételeit a Villamosműnél megtekinthető, ugyanott az árlejtésre vonatkozólag mindennemű felvilágosítást megadunk.

Oradea, 1934 január 30.

Primăria Municipiului Oradea.

Városi hirdetmények

Oradea város gazdasági ügyosztálya 4039/1934. sz. a. árlejtést hirdet a „Bazár” épületben levő, eddig Lippner Iolanda által bérelt helyiségnek 3 évre való bérbeadására. Feltételek megjelöltek a gazdasági hivatalban. Primăria I. emelet 27.

כשר

A „Moskovits-féle” kiváló hajtőerejű élesztő és „Franzomalt” süítő malátakivonat minősége minden versenykiszítményt felülmúl.

Moskovits Ipartelepek r.
ORADEA.

Öltönyt, felöltőt és télikabátot eredeti angol szövetből

Öltöny 3000 Leitől,
Felöltő vagy átmeneti kabát 3000 Leitől
Télikabát 3000 Leitől

Hackmayer uri-szabó

Oradea, Regina Maria 3 (villamos megálló)

BORGOS

Kelmefestést, vegytisztítást vállalok!

Férfi és női ruhák szépen és olcsón végeztetnek!

Fehérnemű és gallértisztítást is vállalok!

Bazárépület — Színházoldal
Fiók-felvétel Holdas-templommal szemben, Piața Unirii 16.

Utazók! Vidékiek!

Ugy étkezhet, mint otthon a

BERKOVITSNÉ

orth. kóser vendéglőben, Oradea N. Jorga-u. 19.
Utazóknak 10% kedvezmény

SZEGFÜ-cég vezetője MOCSÁRI

Írógépjavitó műhely

Bulev. Regele Ferdinand Telefon 693.
Bejárat a Pro Patria könyvkereskedésen keresztül.

Sokszorosítás, bármilyen írógépelés, mindenféle írógép-kellékek.

Eladok, veszek és cserélek!

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17,
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltelek.

FERRUM

vaskereskedelmi részvénytársaság

ORADEA, Piața Mihai Viteazul 4/a
Telefon: 9-73.

Legolcsóbb bevásárlási forrás:
Vasárunkban, zománcozott lemez-edény. Háztartási cikkek. Vízvezeték-felszerelések.

Kérjen árjegyzéket!

Szövet különlegességeket elismerten a legjobbak legolcsóbbak!!

Szolid kiszolgáltatás!

Havas & Grünfeld

Engross Endetail

posztó és bélésszövet gyári lerakata

ORADEA,
Str. Avram Iancu 8.

Háztartásában csakis a jó minőségű „ROTHBART” felírású כשר SZAPPANT használja!

Postai szétküldés!

Az oradeai orth. rabbínatus felügyelete alatt.

Gyártja: ROHBART ADOLF EDE & Fia szappangyára, Oradea

RÖVID HIREK

TARUTINO. Egy gyűlés alkalmával rajtaütésszerűen elfogták 25 német náci és számos kompromittálót iratot koboztak el.

LONDON. György angol király, Lord Resdinget, az ismert zsidó Isaac Rufust kinevezte „az őt kikötő lordjává”. Eddig ez a legnagyobb kitüntetés, mely egy zsidót ért Angliában. — A „Manchester Guardian” jelentése szerint, ha külföldön munka és elhelyezkedési lehetőségek lennének, úgy Németországból nem 70-80.000 kivándorlás történe, hanem 1.000.000 zsidó és nemzsidó hagyná el rövidesen ez országot.

LUBLIN. A palesztinai munkásliga gyűlésén a revizionistákkal összeütközés történt. Néhány revizionista megsebesült. Hasonlóképpen Hieltzben is konfliktus támadt a revizionisták és a gyűlésező Hasomer Hacairisták között. A rendőrség mindkét helyen letartóztatta a revizionisták vezetőit.

BERLIN. A „Völkische Beobachter” amiatt panaszkodik, hogy a kikeresztelkedett zsidók enyhébb elbánásban részesülnek, mint azok, akik hűek maradtak a hitükhöz. Ha ez így tart tovább — írja a hivatalos náci sajtó — akkor a keresztény egyháznak számolnia kell egy újabb zsidó kikeresztelkedési rohammal. — A propaganda miniszter felhívást intézett a világ összes antiszemita szervezeteihez, melyben egy nemzetközi egységfront alakítására hívja fel őket. Ezen egységfrontban résztvennének Romániában a Vasgárde, Lengyelországban a Rozwot, Görögországban az E. E. E., Magyarországon az Ébredők és Finnországban a Lepor, valamint a svájci és litvániai náciak. — A zsidóknak és nem árjaknak megtiltották, hogy tagjai lehessenek a gáz ellen védekezők szövetségének. A vakokat gyámoltató intézetből kizárják a zsidókat. — A porosz kormány rendelete szerint azon gyermekeket, akik a szülőkéről nem tudnak és azokat nem ismerték soha, zsidóknak minősítik. Kivételet képeznek azok, akik iratokkal igazolják eredetüket.

HERINGSDORF. Ebben az évben a hering-dorfi fürdőhely is zsidómentes lesz. A fürdőigazgatóság határozata értelmében ugyanis zsidó vendégeket a jövőben nem fogadnak.

ATHÉN. A görög képviselőházban Apostolon képviselő egy vita során a zsidókat idegeneknek nevezte. Ezt a megjegyzést Tsaldaris miniszterelnök azonnal visszautasította és kijelentette a zsidók békés és loyális polgárai az országnak és a görögökkel egyenlő jogokkal rendelkeznek.

BOTOSANI. Az Eminescu filmszínház egy idő óta német filmeket játszik és emiatt a zsidók nem látogatják a mozi. A mozi tulajdonosa egy Isaac Kirshenbaum nevű fitalemberek tulajdonították a bojkottot és ezért megalázták őt az uccáa és súlyosan bántalmazták. Kirshenbaum barátai erre elhatározták, hogy elégtételt fognak venni és ők is elfogják venni a mozi tulajdonosait.

NÜRNBERG. A hírhedt Julius Streicher a „Stürmer”-ben kifogásolja, hogy a zsidóknak megengedték, hogy résztvegyenek a lipcsei mintavásáron és egyben követeli, hogy szervezzenek egy erős gazdasági bojkottot a zsidók ellen, míg az utolsó zsidó is elfogja tenni a német gazdasági életből.

SUBOTICA. A közelmúltban alakult meg a B'nei Brith páholy. Ez eddig az ötödik ilyen páholy Jugoszláviában.

DANZIG. Egy zsidó kereskedőt hat hónapi fogságra ítél a német bíróság, mert egy lengyel újságot olvasott.

VILNA. A Frimorgen című revizionista lap a rossz gazdasági viszonyok miatt beszüntette megjelenését.

VARSÓ. A lengyel professoroknak egy delegációja kérte a kormányt, hogy szervezzen meg egy palesztinai kirándulást 50 lengyel tanár részére, kik tanulmányutra mennének ki. — A lengyel zsidóság nevében egy kérvényt nyújtottak be a lengyel külügy miniszterhez, melyben kerik, hogy a palesztinai követség és a követség teljes személyzetét cseréljék ki zsidó vallású tisztviselőkkel. — A Barcarola című német film premierjén az egyik varsói moziban a zsidó közönség heves tüntetést rendezett a film ellen és követelte, hogy azt azonnal vegyék le a műsorról. A lengyel közönség szintén résztvevett a tüntetésben. — Egy vonatra, amely palesztinai kivándorlókat vitt a határhoz, bombát dobáltak és néhány revorverlövést adtak le, azonban senkit sem sebesítettek meg. A vizsgálat megindult. — Salom A. ch műveit lefordították eszperantó nyelvre. — Egy menekült német zsidó beverte a német követség ablakait és néhány revorverlövést is adott le, mire letartóztatták. — Iendzejewicz miniszterelnök és Zarziczy kereskedelmi miniszter részt fognak venni a telavivi Levante Messe megnyitására.

JERUZSÁLEM. A francia kereskedelmi minisztérium közlése szerint a tavaszi telavivi Levante Messen Franciaország is képviseltetni fogja magát és szintén felállít egy pavillont. — A jugoszláv kormány 100.000 dinárt szavazott meg a jugoszláv-palesztinai gazdasági bizottság számára a telavivi Levante Messén építendő jugoszláv pavillon céljaira. Jugoszlávia ezúttal először vesz részt Kelet mintavásárainak kiállításán.

— Roosevelt elnök vendégül látta Einsteint a Fehér Házban. Roosevelt elnök kihalgatáson fogadta Albert Einstein professzort és feleségét. Az Egyesült Államok elnöke behatóan informáltatta magát Einstein kutatásai felől, majd megmutatta a professzornak képzettségeit és műtárgyakból álló gyűjteményét. Roosevelt végül meghívta Einsteint és feleségét, hogy legyenek vendégei a Fehér Házban. Einstein és felesége a meghívást elfogadták. A Németországból kiűzött zsidó tudós kiüntetése az Egyesült Államok elnöke részéről egész Amerikában mély hatást váltott ki s különösen diplomáciai körökben tulajdonítanak ennek nagy jelentőséget.

— A pápa tilalmat adott ki a fajantiszemita irodalom ellen. Az osztrák távirati iroda értesülése szerint a vatikán felszólította a németországi katolikus egyház-községeket, hogy az összes katolikus könyvtárakból és a katolikus családok házikönyvtáraiból távolítsák el Theodor Fritsch „Handbuch zur Judenfrage” című antiszemita könyvét.

— A bécsi zsidó hitközség költségvetése. Bécs. — A hitközség költségvetését, amely 6.521.670 schilling bevételt és 6.575.210 schilling kiadást irányzott elő, 2 teljes napig tárgyalták a plenáris ülés. A közgyűlés során kiünt, hogy a hitközség jelenlegi cionista vezetőségének nemcsak a hitközség szanalása sikerült, hanem jelentős eredményeket ért a zsidó ifjúság nevelése, valamint a jóléti intézmények fejlesztése terén is. Ez a teljesítmény különösen akkor figyelemreméltó, ha tekintetbe vesszük a bécsi zsidóság állandó elszegényedését és a gazdasági krízis jelenlegi kimélyülését. A vita során az ellenzék is elismerte a vezetőség irányítási érdemeit. Dr. Jakob Ehrlich, a cionista klub szónoka köszönetét fejezte ki dr. S. Löwenherz hitközségi alelnöknek, akinek a költségvetés összeállításában a legfőbb érdemei vannak. A közgyűlés csatlakozott dr. Jakob Ehrlich köszönő nyilatkozatához, amelyet jegyzőkönyvbe foglaltak.

— A rabbivizsgák utolsó terminusa Bucuresti. Február 20-án veszi kezdetét a válás és közoktatásügyi minisztérium kultusz igazgatóságánál a rabbijelöltek és az 1922 óta működő rabbik vizsgáztatása, akik többszöri felszólítás ellenére ebbeli kötelezettségüknek nem tettek eleget. A minisztérium nyomalkodóan felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy ez az utolsó vizsga, amelyen a 4 középiskolával nem rendelkező jelöltek is résztvehetnek. Felhívjuk tehát azok figyelmét, akik készlentlenségük miatt, a febr. 20-án megtartandó vizsgákra való jelentkezésüket el akarják halasztani, hogy lehetőleg vegyenek ezen részt, mert ha el is buknak, nem veszítik el jogaikat és engedélyt nyerhetnek egy későbbi vizsgaterminusra, még ha nincs is meg a 4 középiskolai végzettségük.

— Hatvankét lengyel-zsidó diákot kizártak a laibachi egyetemről. Belgradból jelentik: Hatvankét lengyelországi zsidó diákot, akik hazájukban a burkolt numerusz klauzusz folytán nem tudtak bejutni az egyetemre és külföldi főiskolákba iratkoztak be, kizárták a ljubljana (Laibach) egyetemről. A rektor azzal indokolta kizárásukat, hogy az egyetem túl van zsúfolva. A kizárás azonban nem ment ilyen simán. Amikor 37 kommunista diákot letartóztattak és kiderült, hogy közülük 8 lengyelországi zsidó, a rendőrség összefogdosta mind a 62 lengyel zsidó diákot, 54-et rögtön szabadlábra is helyeztek, az egyetem azonban felszólította őket, hogy a lehető legrövidebb idő alatt hagyják el Ljubljanát, illetve Jugoszláviát. A jugoszláv zsidó hitközség szövege dr. Laboslav Sik (Zágráb) vezetése mellett interveniált dr. Marusic tartományi igazgáiónál a kiutasítási végzés visszavonása érdekében. Dr. Marusic engedélyt adott a zsidó delegáció álláspontját, hogy a kiutasított diákok nagy többsége cionista, ami összeférhetetlen a kommunizmussal, a rendőrfőnök azonban káros elemeket lát a lengyelekben és kitarat a kiutasítás mellett.

ZSIDÓ HUMOR ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

A rasekól és a zsidó csavargó

Egy csavargó zsidó koldus szörnyen szidta a rasekólt, mivel keveset utalt ki számára a jólékony kasszából.

Abban az időben a rasekóloknak joguk volt itélkezésre s a rasekól huszonöt botra ítélte a szitkozódó ajrachat.

A megcsapatás előtt a csavargó így szólt a rasekólhoz:

— Látom, nem marad más hátra a számomra, minthogy legpuhább és legérzékenyebb testrészemem elviseljem a huszonöt botot. Am teljesíted kérék uram, egyetlen kérésemet a büntetésem elszívása előtt, hiszen a büntésnek mindenütt teljesítik az ilyen végső óhajait. Már pedig a lelkem üdvéül függ ez óhajom valóraváltásától.

Környezetének szószólása rábirta a rasekólt, hogy a kérést teljesítse s ekkor a csavargó azt mondta:

— Tehát arra kérék rasekól uram, hogy a megcsapatásom után, ami a hajnali órákban történnék, jöjj el hozzám kora reggel az itélet színhelyére és csókoljad meg éhgyomorra: megvesszőzöl, árva testemet.

A rasekól mérgesen válaszolt: „Az ördög vesszőzöl, az ördög csókoljon meg téged.” Így menekült a büntetéstől az ajrach.

A három litván

Három zsidó litván koldus kolduló utra indult Podoliába. Eljutottak egy lengyel hitközségbe, ahol az emberek olyan gyors és fürge kiejtéssel beszéltek, hogy a három litván csak nehezen tudta őket megérteni.

Amikor a városka közelébe érkeztek, az egyik társukat, aki azzal dicsekedett, hogy sok idegen nyelvjárást ért, előreküldték, hogy éjjeli szállásról és vacsoráról gondoskodják számukra.

Az eljutott a városba és sokat beszélt a maga kemény, lassu és gorombán érdes nyelvén az egyik oitani balbósszal. De mivelhogy ez egy kukkot se értett meg a beszédéből, a litván végre az ujjával a fogaira mutatott, hogy ezzel jelezze azt, hogy enni szeretne. A balbósz azonban azt hitte, hogy a fogát fájnak és egy foghuzó borbély lakásába utasította. A litván ott is a fogaira mutatott, amíg végre a borbély, az előbbi balbósz utasítására: két fogát kifőrtte a helyéből.

Dühösen és szomoruan elfutott a litván a városból és amikor társaihoz eljutott, így szólt hozzájuk:

— Óh drága barátaim, én úgy éljek: nem tanácsolom nektek, hogy ebbe a városba menjetek, mert amint ott enni kérék, kitérik ott minden fogatokat. Nekem — amint láthatjátok — ezért két fogamat kihúzták és ha én a nyelvüket nem értettem volna olyan jól és olyan alaposan, bizonyára egészen fogatlanul tértem volna vissza hozzátok.

A bolond litván tanácsa másik két társát is annyira elijesztette, hogy félholtan az éhségtől futottak haza Litvániába.

Jöjjen direkt a Dalesz...

Egy gazdag zsidóhoz beállt egy snorrer és adományt kér. A mi gazdagunk összesen két leit akart adni. A snorrer szó nélkül sarkon fordul és kifelé indul. A gazdag ur utána szól:

— Talán nem elég? — Mire a koldus a következőképpen szól:

— Kevés. Persze hogy kevés. És mivel én csak a dalesz megbízottja vagyok, csak egyet közzölhetek ezek után magával:

— Jöjjen ezután a Dalesz direkt magához...

Göebels és a zsidó

Göebels autóval megy Berlinben az uccán. Egy zsidó meglátta és kalapot emelt neki. Mire Göebels megállítja az autót és odahívja a zsidót:

„Csakhogy már tanulatok zsidók. Azért köszönök neked, mert félték tőlem?”

„Dehogyan is, — felelt a zsidó — ha egy halottat látnék itt, akkor annak is kalapot emelnék!”